

EDUCATION AND POVERTY

Abstract: This article presents the problems of poverty and its connection with education. The most important factor for poverty is education - regardless of the economic activity of individuals. Completing at least secondary education is key to finding a job and avoiding poverty. Education remains a leading factor, but the role of economic activity is declining. This also suggests the importance of the family environment. The main factor increasing the risk of falling into the group of the poor for the majority of the population is their economic activity and their participation in the labor market.

Author information:

Georgi Velkov Kolev

Professor, DSc

Rector of Konstantin Preslavsky – University of Shumen

Head of Department Social work

✉ goshokolev@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

education, poverty

Обсъждането на темата за бедността следва да е по-малко разговор за административното повишаване на доходите, обезщетенията и помощите и повече разговор за образованието и новите работни места. Фискалната тежест на бедността, базирана на оценката на самите хора за недостигащия доход в домакинството, за да се "вържат двата края", показва, че разходните политики не могат да решат проблемите на бедността. Реформите в областта на образованието и пазара на труда, както и адекватна регионална политика, са без алтернатива за повишаването на доходите.

Заможните домакинства в страната (топ 20%) генерират 40% от доходите в обществото, докато бедните получават едва 7%. "Средната класа" генерира останалите 53% от доходите. Удовлетвореността от живота при заможните е почти два пъти по-висока спрямо тази при бедните наблюдава се значима връзка между доходи и "щастие". Доверието в правосъдието и въобще усещането за справедливост е драматично ниско както при бедните, така и при заможните.

Образованието и заетостта са силно обвързани – в групата на бедните преобладават тези с основно или по ниско образование и неработещите, тоест хората без трудови доходи. Поне 60% от бедните на 16 и повече навършени години са работили някога през живота си. 20% от бедните на 16 и повече навършени години са в лошо или много лошо здравословно състояние. Половината бедни са в добро или много добро здравословно състояние [4].

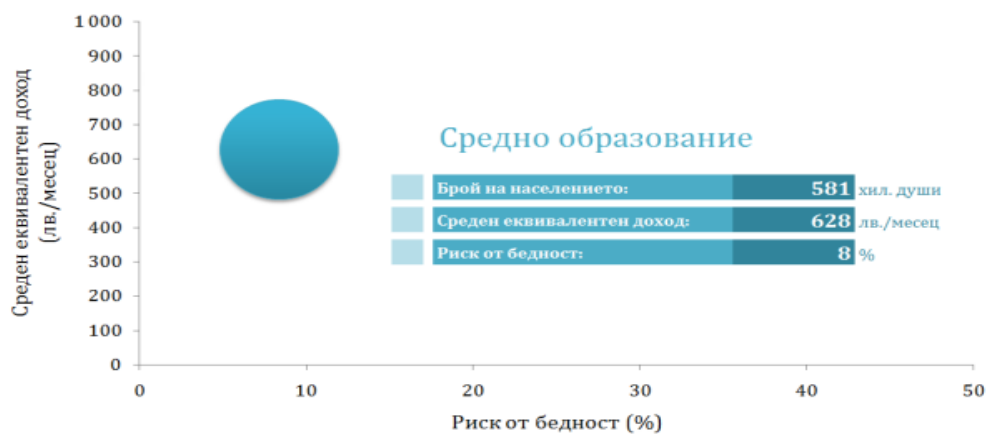
Най-значимият фактор за бедността е образованието – независимо от икономическата активност на лицата. Завършването на поне средно образование е ключово за намирането на работа и избягване на бедността [7].

Отговор на проблемната ситуация в образованието, която възниква вследствие на противоречията между необходимостта да се обезпечи съвременно качество на образованието,

и невъзможността да се реши тази задача с помощта на традиционните методи за сметка на увеличаването на обема от информация, която трябва да се усвои, налага ориентирането на подготовката на учениците към достигане на компетентност [9].

Заетите са групата с най-високи доходи и много ниски нива на бедност. Въпреки това, в сравнително по-малобройната група на заети с начално или по-ниско образование се наблюдават високи нива на бедност. Най-рисковата група са безработните, които имат изключително ниски доходи и много високи нива на бедност – над 80% от безработните с начално или по-ниско образование и 60% от безработните с основно образование са бедни. При по-ниските нива на образование доходите и рискът от бедност при неактивните са сравними с тези при заетите [4].

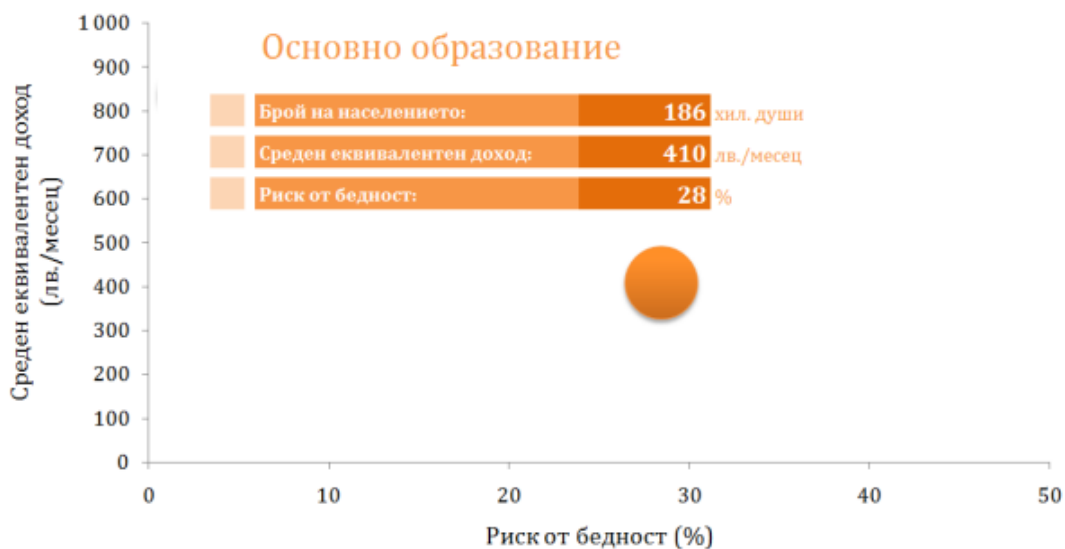
Наблюдават се много ниски доходи и високи нива на бедност в малките населени места – всеки трети в селата на практика е беден, което е поне три пъти повече спрямо бедността в големия град. Младите са носители на “новото” на пазара на труда по линия на умения и квалификация.

Фиг. 1. Образование и доход – лица на възраст 18 – 29 г.

Източник: И.П.И

Във време на дълбока структурна безработица, тяхното образование и трудова интеграция са ключови за осигуряването на устойчиво развитие. По данни на Министерство на образованието и науката и Националния статистическия институт при младежите на възраст 18 – 29 г. се наблюдава зависимост между образованието, икономическата активност и дохода. Образованието остава водещ фактор, но ролята на икономическата активност намалява. Това подсказва и значението на семейната среда. Шансовете за придобиване на определена степен на образование зависят донякъде и от родителите, а мотивацията за търсене на работа – от дохода на цялото домакинство.

Фиг. 2. Образование и доход – лица на възраст 18 – 29 г.

Източник: И.П.И

Образованието оказва съществено влияние върху риска от бедност при работещите. Най-висок е дялт на работещите бедни с начално и без образование - 68.8%. С нарастване на образователното равнище относителният дял на бедните сред работещите намалява приблизително 2 пъти за хората с основно образование и над 4 пъти за тези със средно, пише в доклада на Националния статистическия институт (НСИ).

Фиг. 3. Образование и доход – лица на възраст 18 – 29 г.

Източник: И.П.И

Едночленните домакинства поддържани от човек над 65 години, самотните родители с деца и домакинствата с три и повече деца са най-заплашени от бедност. Рискът от бедност за 2016 г., например, сравнено с предходната при домакинства с един родител и зависими деца е най-голям – 12.2%. Най-малко бедни има в домакинствата с двама възрастни и едно дете и с двама възрастни над 65 години. Жените, които поддържат домакинство сами са застрашени от бедност с 15.3% повече отколкото мъжете в същите условия. Последните резултати сочат, че най-много бедни има сред ромите – 77.1%, а най-малко сред българската етническа група – 15.7%. При българите обаче преобладаващите бедни са пенсионерите – близо 43%, а сред ромите – безработните – 39%. Работещите бедни сред турската, българската и ромската общност са с приблизително близък дял – съответно 29%, 27.9% и 28.1%, показва още социологическото проучване. Най-голяма част от живеещите в България изпитват ограничения по отношение на почивката извън дома (56.3%) и възможностите да посрещнат неочаквани разходи – неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване. Резултатите изведени от Статистическия институт показват, че 34.5% от хората в държавата не могат да си позволят да ядат месо, пиле или риба всеки втори ден. Една трета от хората в домакинствата изпитват затруднения при плащането навреме на разходите, свързани с жилището, а близо 40% се ограничават при отоплението на жилището си. През 2016 г. 31.9% от населението живее в материални лишения. Половината от българите не могат да си позволят едноседмична почивка, за турската етническа група това са три четвърти от хората, а едва 8% от ромите могат да се похвалят, че могат да почиват цяла седмица.

Във връзка със Стратегията "Европа 2020" се изчислява комбиниран показател на напредъка на страните. Показателят включва хора, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни. Този показател сочи, че през 2016 г. 40.4% от населението (2 890.3 хил. души) са били в риск от бедност и социално изключване. През 2016 г. 31.9% от децата до 17-годишна възраст в България са изложени на риск от бедност, или с 6.5 % повече спрямо 2015 година [12].

Социалните помощи към домакинствата намаляват риска от бедност сред децата с 11.6 %. Достигнатата образователна степен и професията на родителите са важен фактор за бъдещото развитие на децата. По-високото образователно равнище дава възможност за по-широк достъп до пазара на труда и съответно до по-високо заплащане. През 2016 г. всяко осмо от десет деца (77.4%), чиито родители са с начално или без образование, живеят в бедност. Приблизително 18 пъти по-малко са децата, чиито родители са с висше образование и живеят в риск от бедност. На всеки четири от десет деца не може да бъде осигурено купуването на книги, които са подходящи за възрастта на децата и купуването на два чифта обувки по размер в зависимост от сезона. През 2016 г. 41.4% от децата с материални лишения живеят и в риск от бедност. През 2016 г. 18.7% от българчетата са лишени от необходими материални консумативи, 40.0% от турците до 17-годишна възраст и 75.1% от циганчетата. Най-висок е относителният дял на бедните в областите Сливен – 31.4%, Пазарджик – 28.2%, и Варна – 26.6%, а най-нисък в областите Ямбол – 14.4%, Силистра – 14.9%, и Благоевград – 15.7. Над 34% от българите живеят в тежки материални лишения, показва изследване на Националния статистически институт. Под прага на бедност са били над 1,5 милиона сънародници или 22 % от населението на България, гласят данните на националната статистика за индикаторите за бедност и социално изключване през миналата година.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Основният фактор, увеличаващ риска за попадане в групата на бедните за преобладаващата част от населението, е тяхната икономическа активност и участието им на пазара на труда. За

целия период на наблюдение относителният дял на бедните е най-висок сред безработните лица, като рискът от бедност при безработните мъже е с 5.1 процентни пункта по-висок в сравнение с безработните жени, гласят данните на националната статистика. Оценките на бедността в зависимост от типа на домакинството показват, че бедността е концентрирана сред възрастните едночленни домакинства, самотните родители с деца, както и домакинства с три и повече деца [8].

Най-висок е относителният дял на бедните сред лицата от ромската етническа група – 67.2%. Най-нисък сред лицата от българската етническа група – 15.2%. Сред бедните от българската етническа група преобладават пенсионерите (49.9%), докато при ромската етническа група най-висок е относителният дял на безработните лица (43.7%). Една трета от лицата в домакинствата изпитват затруднения при плащането навреме на разходите, свързани с жилището, а 39.2% от лицата се ограничават при отоплението на жилището си.

Образователното равнище оказва силно влияние върху риска от бедност независимо от етническата принадлежност. И при трите основни етнически групи с нарастване на образователното ниво рискът от бедност за работещите лица намалява. Рискът от бедност за лицата с начално и без образование е 30 пъти по-висок в сравнение с риска от бедност при лицата с висше образование за българската етническа група и 5 пъти по-висок за турската етническа група. При лицата, определени се като роми – 59% с начално и без образование са бедни, докато при лицата с висше образование няма нито един беден.

References:

1. **Eichhorst, W., Hinte, H. Rinne, U.** Youth Unemployment in Europe: What to Do about It? / IZA Policy Paper No. 65, July 2013.
2. Policy Paper on Youth Unemployment/European Youth Forum, 2014.
3. The Benefits of Vocational Education and Training/European Centre for the Development of Vocational Training, 2011.
4. Bednostta v Bulgaria. Danni, analizi i komentari. Razrezi na bednostta. Obrazovaniето i zaetostta kato faktori za krivata na dohodite i shtastieto v Bulgaria - https://ime.bg/var/images/Poverty_IME_16g.pdf.
5. Bednostta v Bulgaria. Obrazovaniето i zaetostta kato faktori za dohodite i neravenstvoto. Sofia, Institut za pazarna ikonomika, 2016, 182 s., ISBN 978-954-8624-46-6.
6. Doklad na Natsionalnia statisticheski institut (NSI), 2016.
7. **Ivanov, Pl. (2012).** Profilaktika na bednostta. //Sbornik nauchni trudove ot Yubileyna nauchna konferentsia po povod 10 godini ot sazdavaneto na Natsionalnia voenen universitet "Vasil Levski", 14-15 yuni 2012 godina. T. 10, Natsionalen voenen universitet "Vasil Levski". Yubileyna nauchna konferentsia, Veliko Tarnovo, 2012, s. 121-124, ISBN 978-954-753-095-9.
8. **Ivanov, Pl. (2012).** Sotsialna rabota s bedni. //Sbornik dokladi ot Yubileyna nauchna konferentsia po povod 10 godini ot sazdavaneto na Natsionalnia voenen universitet "Vasil Levski", 14-15 yuni 2012 godina. T. 10, Natsionalen voenen universitet "Vasil Levski". Yubileyna nauchna konferentsia, Veliko Tarnovo, 2012, s. 241-249, ISBN 978-954-753-095-9.
9. **Ivanov, Pl. (2017).** Neobhodimi promeni v savremennia obrazovaten protses. //Spisanie „Strategii na obrazovatelna i nauchnata politika“, Godina XXV, Volume 25, Number 4, 2017, s. 395-409, ISSN 1310–0270.
10. Indikatori za bednost i sotsialno vklyuchvane/Natsionalen statisticheski institut.
11. Natsionalna strategia za namalyavane na bednostta i nasarchavane na sotsialното vklyuchvane 2020/ MTSP.
12. Strategia „Evropa 2020“ - <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=124>